

iUSTUS

Iain Cameron

Mikael Ruotsi

Caroline Taube

Anna Jonsson Cornell

Reidar Andréasson

Grundläggande juridisk metod

GRUNDLÄGGANDE JURIDISK METOD

IAIN CAMERON, MIKAEL RUOTSI,
CAROLINE TAUBE, ANNA JONSSON CORNELL,
REIDAR ANDRÉASSON

§
iUSTUS
FÖRLAG

© Författarna och Iustus Förlag AB, Uppsala 2025

Upplaga 1:1

ISBN 978-91-7737-315-5

Produktion: eddy.se ab, Visby 2025

Omslag: John Persson

Förlagets adress: Box 1994, 751 49 Uppsala

Telefon: 018-65 03 30

Webbadress: www.iustus.se, e-post: kundtjanst@iustus.se

Printed by Eurographic Group, 2025

Innehåll

Förord 9

Förkortningar 11

1 Introduktion 13

- 1.1 Varför ytterligare en bok om juridisk metod? 13
- 1.2 Varför är juridik komplicerat? 14
- 1.3 Juridik delas upp i delämnena 16
- 1.4 Syften med metodutbildning på första terminen av en juristutbildning 18
- 1.5 Översikt av bokens struktur 20

2 Lagar och andra föreskrifter 23

- 2.1 Något om rättsregler 23
- 2.2 Betydelsen av formellt beslutade och skrivna rättsregler 23
- 2.3 Vad är en lag? 24
- 2.4 Att hitta lagar och andra föreskrifter 25
- 2.5 Föreskrifter och beslut i enskilda fall 27
- 2.6 Olika typer av rättsregler och regleringstekniker 28
 - 2.6.1 Allmänt 28
 - 2.6.2 Förhållningsregler 29
 - 2.6.3 Kvalifikationsregler, kompetensregler och legaldefinitioner 32
 - 2.6.4 Portalparagrafer 34
 - 2.6.5 Principer 35
 - 2.6.6 Regleringstekniker 36
- 2.7 Att läsa en lag 39
- 2.8 Att tolka och tillämpa en rättsregel 41

3 Förarbeten 43

- 3.1 Förarbeten i den svenska lagstiftningsprocessen 43
- 3.2 Närmare om lagstiftningsprocessen och olika typer av förarbeten 45

3.2.1	Initiativrätt	45
3.2.2	Utredningsdirektiv och utredningsarbete	46
3.2.3	Utredningens slutprodukt – betänkandet och dess beredning	48
3.2.4	Riksdagens behandling av lagförslag	48
3.3	Förarbetens betydelse och hur man hittar dem	49
3.4	Hur refererar man till förarbeten?	50
3.5	Hur använder man förarbeten?	50
4	Rättspraxis	51
4.1	Vad är rättspraxis?	51
4.2	Domstolar i Sverige	52
4.3	Hur hittar man rättspraxis?	55
4.4	Att föredra och förstå rättsfall	56
4.4.1	Parter i målet	57
4.4.2	Inställning, yrkanden och grunder	58
4.4.3	Domskäl, domslut och skiljaktiga meningar	59
4.4.4	Prejudikatet	61
4.5	Domstolar utanför Sverige	62
5	Juridisk litteratur och andra rättskällor	65
5.1	Juridisk litteratur och doktrin	65
5.2	Juridisk litteraturs status och mervärde i förhållande till andra rättskällor	68
5.3	Andra möjliga svenska rättskällor	71
5.4	Komparativ rätt som rättskälla	73
5.5	Vertikal eller horisontell komparation	75
5.6	Olika användningsområden för komparativ rätt och utländsk rätt	76
6	Juridisk argumentation	77
6.1	Tillämpning och behovet av tolkning	77
6.2	Rättsutredningar och rättsvetenskap jämförda	78
6.3	Mer om rättsdogmatik, och hur man gör rättsutredningar	80
6.4	Gränserna för det tillåtna	85
6.5	Mer om tolkning	87
6.6	Tolkningsprinciper som används för att lösa normkonflikter	90
6.7	Avvägning av olika rättskällor mot varandra: värden i rättsliga resonemang	91

6.8	Klassificering av olika sätt att tolka rekvisit och tillämpa en rättsregel	94
6.9	AI och juridiskt arbete	97
6.10	Helhetsbedömning	98
7	Avslutande ord	101
7.1	Lite praktiska råd	101
7.2	Mot nästa termin!	102
7.3	Men glöm inte det som ni har lärt er ...	102
	Källor	105
	Offentligt tryck från Sverige	105
	Böcker och artiklar	105
	Andra källor	108
	Sakregister	109

Förord

Denna bok gavs först ut som en stencil. Studenterna på Termin 1 i Uppsala höstterminen 2024 och vårterminen 2025 var på så sätt testpiloter. Tack för den återkoppling vi fick från er, från Juridiska föreningen och från lärarna som undervisade då. Författarna vill också tacka alla deltagarna i ett seminarium i september 2024 där ett tidigt utkast till denna bok diskuterades, och som lämnade värdefulla synpunkter. Slutligen vill författarna särskilt tacka Gustaf Almkvist, Lotta Lerwall och Magnus Ulväng för deras omfattande skriftliga kommentarer. En stor glädje med att arbeta inom akademien är det intellektuella utbyte man får med sina kollegor, som ger generöst med sin tid. Tack!